

**Noorse leesteksten niveau 3
deel 5**

Eddy Waumans

e. waumans

www.littomnor.be

info@littomnor.be

Sinnataggen

Sinnataggen er en 83 cm høy skulptur i Frognerparken i Oslo. Skulpturen er **støpt** i bronse og ble **modellert**¹ av Gustav Vigeland **sannsynligvis**² i 1928. Den viser en sint gutt og regnes som Vigelands mest kjente skulptur. Statuen blir ofte brukt i turistbilder som promoterer Oslo. "Sinnataggen er et ikon, den er parkens Mona Lisa som alle vil se på," sier Jarle Strømodden, som er museumsleder ved Vigeland-museet.

Sinnataggen har ved flere anledninger **fått hard medfart**¹. I 1947 og i 1995 ble statuen **tilgriset**² med **maling**³. I 2006 fikk den hvit maling **tømt**⁴ over seg. I 2007 ble Sinnataggen malt rosa. Den hadde også en plakett ved siden av med den **mystiske** teksten "Sinnataggen **har rett til**¹ å være **sinna**²! Hvor er mitt ungdomshus?" **Gjerningsmannen** ble aldri funnet, men det var vel neppe **tilfeldig** at også statuen av den lille havfruen i København ble malt rød.

I 2012 ble det tilgriset med tykk, rød **oljemaling**. På grunn av rødfargen spekulerte mange på at det kunne være **russen**¹ som sto bak, men pressekontakten i russens **hovedstyre**² sa han var like overrasket som alle andre da han hørte om **hærverket**¹: "Det å **dynke**² Sinnataggen i rødmaling er **faktisk**¹ ingen **ruseknute**². Jeg ser ikke noe motiv for at noen i russen skulle gjøre

gegoten

¹geboetseerd; ²waarschijnlijk

¹ het hard te verduren gekregen

² bevuild; ³ verf; ⁴ uitgegoten

mysterieuze

¹ is terecht; ² boos

de dader

toevallig

olieverf

¹ scholieren in het eindexamenjaar; ² hoofdbestuur

¹ het vandalisme; ² begieten

¹ trouwens; ² opdracht die tijdens een russefeest

noe slikt", sa han

Det største hærverket skjedde natt til 1. januar 1992. Vandaler tok med seg bronseskulpturen rett fra sokkelen. Bare foten sto igjen. Elleve dager senere ble den vel 40 kilo tunge skulpturen funnet igjen på en parkeringsplass i Oslo. Den ble satt tilbake på plass, men med en ekstra **bolt** i foten for å forhindre **liknende** episoder.

I 2002 ble Sinnataggen (og noen andre skulpturer i Vigelands**anlegget**¹) **kneblet**² med hvite **bind**³ som en protest mot en møte i Verdensbanken, men i 2007 var Sinnataggen den eneste skulptur som **slapp å få** svarte lapper foran **kjønnsdelene** (et pr-stunt fra elevene ved Westerdahls reklameskole i Oslo)

Og nå er skulpturen **utsatt for**¹ en ny og mer **utilsiktet**² form for **ødeleggelse**. Ifølge Dagsavisen **tar** folk "så mye **på**⁴ hånden til Sinnataggen at den **irrede**⁵ bronseskulpturen har fått skinnende hånd [...] Folk tar på skulpturen fordi de tror det skal **gi hell og lykke** [...] det å ta på Sinnataggen [er] blitt en del av ritualet for turister som besøker parken. Det stammer fra andre deler av verden hvor man tar på skulpturer."

Museet har allerede **vurdert**¹ flere **løsninger**² for å unngå slitasje på hånden. Hånden fikk **overflatebehandling**¹ med **voks** og ble behandlet med en mørk patina. Museet har også kontaktet **skiltmakere** for å få utarbeidet et "ikke **rør**"-skilt, men vil foreløpig ikke sette opp **forbudsskilt**.

Sinnataggen i Frognerparken er ikke den eneste Sinnataggen. Sinnataggen er laget i mange **lovlige** kopier. I tillegg til statuen i Frognerparken, finnes det en på Vigeland-museet. Et antall sinnatagger er i privat **eie**. Vigeland-museet sier de har god kontroll over hvor de **ulike** eksemplarene befinner seg.

Men nå har den lille rakkeren fått en ny **grunn** til å **rase**. Det er forfalskninger ute på markedet!

I 2012 ble en gallerieier i 60-årene dømt for grovt **bedrageri**¹ og for overtredelse av **åndsverkloven**². I 2011 hadde han solgt en falsk kopi av Gustav Vigelands berømte kunstverk til en reder som er blant Norges

uitgevoerd wordt

bout
gelijkaardige

¹ park; ² gekneveld; ³ repen

geen ... kreeg
geslachtsdelen

¹ blootgesteld aan; ² onbedoelde; ³ vernieling
⁴ raken ... aan; ⁵ kopergroene

geluk brengt

¹ overwogen; ² oplossingen

¹ aan de buitenzijde; ² was
bordenontwerpers
raak ... aan
verbodsborden

geldige

bezit

verschillende

reden
tieren

¹ bedrog; ² wet op het
copyright

rikeste.

Galleristen (som er fra Bærum) ble dømt til **betinget fengsel**¹ i 60 dager med en **prøvetid**² på to år. Han måtte også betale 280.000 kroner i **erstatning** til rederen han solgte kopien til, og en bot på 25.000 kroner til staten. Den ulovlig **fremstilte** kopien av Norges mest kjente statue ble dessuten **inndratt**.

Gallerieieren **nektet straffeskyld** da rettssaken startet. Statuen skulle være en såkalt "juniorstøp" gjort av Gustav Vigelands sønn, men politiet og eksperter var aldri i noen tvil om at statuen var en ulovlig kopi, som var basert på originalen i Frognerparken, men er ikke veldig lik. Den er mer eller mindre laget "**på frihånd**", og har derfor flere tydelige tegn (eller: **mangler**) som **skiller** den fra originalverkene. Den er blant annet en god del kortere, tynnere og den har **antydning** til nakke. Den har også et annerledes ansiktsuttrykk og bena er **vinklet** annerledes.

Jarle Strømodden sa han var **skuffet** over at kopien var så elendig utført: "Skal man først kopiere, bør man i det minste legge litt arbeid i det." Han trodde imidlertid ikke at forfalskningen vil ha noe å si for Gustav Vigelands **renommé**¹, og **tilføyde**² at han syntes det var rart at det fins folk som kjøper et så kjent kunstverk uten å sjekke med museet først.

Dette er *ikke* Sinnataggen!!!

Og det er flere **etterligninger** av den sinte skulpturen på markedet: det kan være fra seks til åtte versjoner av samme støp i omløp. Du kan vel alltid **ta en titt** på bay, men ikke betal for mye...

voorwaardelijke
¹ gevangenisstraf; ² proeftijd
schadeloosstelling

vervaardigde
in beslag genomen

zei dat hij onschuldig was

"uit de losse pols"
gebreken
onderscheidt

gedraaid

teleurgesteld

¹ reputatie; ² voegde eraan toe

imitaties

een kijkje nemen

En avisartikkel: Drømmebilen hadde falskt servicehefte

Den tyskimporterte BMW'en ble aldri bilen Kjell Tore og familien hadde drømt om. Etter flere krevende rettssaker fikk han endelig hevd kjøpet.

Kjell Tore er lettet, men sliten etter at Gulating

lagmannsrett slo fast at han har rett til å heve kjøpet av bruktbilen som på ingen måte levde opp til forventningene. Det var i mars 2007 at Kjell Tore slo til på tilbudet om å kjøpe en 1999-modell BMW 520i fra et importfirma i Bergen. Prisen var 190.000 kroner. Bilen var bare kjørt 109.200 kilometer og hadde serviceheftet i orden, ifølge selgeren. Problemene startet etter bare to måneder.

Stemte ikke

- Motoren kokte, så jeg tok bilen på verksted. Der viste det seg at det også manglet over tre liter olje, sier Kjell Tore, som sendte bilen til en BMW-forhandler i Bergen for undersøkelse. Der kom det fram at kilometerstanden i dashbordet ikke stemte overens med den som var **lagret** i minnemodulen på bilen.

- De har ikke funnet ut akkurat hvor mye bilen egentlig var

kjørt, men han som tok NAF-testen på bilen mener den er kjørt omtrent 100.000 kilometer mer enn det som ble sagt, sier Kjell Tore, som fikk enda et sjokk da serviceheftet ble sett under lupen. Heftet fra Tyskland var falskt.

- Jeg hadde aldri drømt om at bilen hadde falskt servicehefte, sier Kjell Tore, som valgte å kjøpe bil fra en forhandler for nettopp å unngå å bli lurt. Han ba om å få hevd kjøpet etter bare et halvt år, uten at importfirmaet imøtekom kravet. Med tydelige bevis på at serviceheftet var falskt, trodde han at det skulle bli en grei sak å heve kjøpet.

Den gang ei. Han kontaktet advokat gjennom NAF, og måtte forberede seg til rettssak etter at partene ikke ble enige gjennom **forliksrådet**.

Tøft for familien

- Jeg vant i **tingretten**, men motparten **anket**, sier Kjell Tore, som igjen gikk seirende ut av ankesaken i Gulating i vår. I juni i år kunne familien endelig puste lettet ut. Bilen, som ikke har vært i kjøremessig stand siden høsten 2007, har blitt returnert til forhandler, og importfirmaet må ut med erstatning og **saksomkostninger** til kjøperen.

- Dette har slitt på meg og familien i mange år, og

det har tatt mye av tiden vår, sier Kjell Tore. I tiden etter at bilen ble **avskiltet** har familien måtte klare seg med en bil. Billånet på 170.000 kroner måtte fremdeles

betales.
- Det er jo mye penger det er snakk om, sier Kjell Tore. Med medhold fra **lagmanns-retten** kan det snart bli aktuelt med nytt bilkjøp for familien. Han ser ikke vekk fra at det kan bli en BMW igjen, men neste gang vil han være mer påpasselig. Det oppfordrer han også andre om å være.

Vær på vakt

- Folk må være mer på vakt når de kjøper bil. Særlig på dette med **serviceheftet**, sier han, som ikke ville ha kjøpt bilen dersom han hadde visst at serviceheftet ikke var ekte.

- Det hadde vært uaktuelt å kjøpe bilen dersom jeg visste at den ikke hadde skikkelig servicehefte. Det er jo nesten det viktigste når en handler bil, sukker Kjell Tore, som gleder seg til å kunne pakke vekk de store bunkene med papirarbeid som har samlet seg opp gjennom den tøffe perioden etter bilkjøpet.

å anke: beroep aantekenen

å avskilte: laten uitschrijven

den gang ei: (opnieuw) nul op rekest

et forliksråd: een verzoeningscommissie

lagmannsrett: (ongeveer) arrondissementsrechtbank

å lagre: opslaan

NAF: vgl KNWB, VAB, TW

saksomkostninger: gerechtsonkosten

et servicehefte: een onderhoudsboekje

tingrett: (ongeveer) kantongerecht

Oefeningen:

Finn synonymer for disse definisjonene. Alle ordene finnes i teksten:

en arbeidsplass hvor man reparerer noe	.....
en person som selger noe	.....
bedratt	.....
å forsøke å få en mildere dom	.....
å annullere	.....
et forslag om å kjøpe noe	.....
glad eller tilfreds igjen	.....
å være villig til å hjelpe	.....
en betaling for en skade eller et tap	.....
det har vært en stor belastning for meg	det har .....
støtte	.....
forsiktig	.....

Fyll inn synonymene i følgende setninger: (bruk riktig form)

Politiet fikk fullt ..... i retten i sitt ønske om å varetektsfengsle de fire personene. (å varetektsfengsle = in voorlopige hechtenis nemen)

Hvis mangelen er vesentlig, kan du kreve å ..... kjøpet.

..... har kunder fra hele landet.

Med forfalskede dokumenter ble banken ..... til å gi boliglån.
(et boliglån = een hypotheek)

Sjåføren må være ekstra ..... når han krysser veien.

Mannen var skuffet over den strenge dommen, og forsvareren hans sa han har tatt betenkningstid før han avgjør om dommen blir .....

Hittil har det vært slik at reisende får ..... ved forsinkelser i form av matpenger. (en forsinkelse = een vertraging; matpenger = vergoeding voor restaurantkosten)

Toyota sier at alle ..... allerede har fått grundig informasjon om saken.

Jeg var utrolig ..... over å være tilbake.

Når mennesker i en så vanskelig situasjon kan være så ..... blir jeg veldig motivert.

Velg riktig svar på spørsmålene

a. Hvor gammel var BMW'en da Kjell Tore kjøpte den?

- ☐ omtrent 4 år
- ☐ omtrent 6 år
- ☐ omtrent 8 år

b. Hva var blitt forfalsket?

- ☐ oljen
- ☐ kilometerstanden
- ☐ minnemodulen

c. Hvor mye var bilen sannsynligvis kjørt da Kjell Tore kjøpte den?

- ☐ mindre enn 110.000 km.
- ☐ mer enn 200.000 km.
- ☐ mellom 100.000 og 150.000 km.

d. Kommer Kjell Tore til å kjøpe en annen BMW?

- ☐ neppe
- ☐ kanskje
- ☐ aldri

e. Hvordan ser han tilbake på perioden med BMW520'en? Den var

- ☐ morsom
- ☐ vanskelig
- ☐ påpasselig

Antwoorden

1. Finn synonymer for disse definisjonene. Alle ordene finnes i teksten:

en arbeidsplass hvor man reparerer	et verksted
noe	en forhandler
en person som selger noe	lurt
bedratt	å anke
å forsøke å få en mildere dom	å heve
å annullere	et tilbud
et forslag om å kjøpe noe	lettet
glad eller tilfreds igjen	å imøtekomme
å være villig til å hjelpe	en erstatning
en betaling for en skade eller et tap	medhold
støtte	påpasselig
forsiktig	

Fyll inn synonymene i følgende setninger: (bruk riktig form)

Politiet fikk fullt medhold i retten i sitt ønske om å varetektsfengsle de fire personene.

Hvis mangelen er vesentlig, kan du kreve å heve kjøpet.

Verkstedet har kunder fra hele landet.

Med forfalskede dokumenter ble banken lurt til å gi boliglån.

Sjåføren må være ekstra påpasselig når han krysser veien.

Mannen var skuffet over den strenge dommen, og forsvareren hans sa han har tatt betenkningstid før han avgjør om dommen blir anket.

Hittil har det vært slik at reisende får erstatning ved forsinkelser i form av matpenger.

Toyota sier at alle forhandlere har fått grundig informasjon om saken.

Jeg var utrolig lettet over å være tilbake.

Når mennesker i en så vanskelig situasjon kan være så imøtekommende blir jeg veldig motivert.

Velg riktig svar på spørsmålene

a. Hvor gammel var BMW'en da Kjell Tore kjøpte den?

- ☐ omtrent 4 år
- ☐ omtrent 6 år
- ☒ omtrent 8 år

b. Hva var blitt forfalsket?

- ☐ oljen
- ☒ kilometerstanden
- ☐ minnemodulen

c. Hvor mye var bilen sannsynligvis kjørt da Kjell Tore kjøpte den?

- ☐ mindre enn 110.000 km.
- ☒ mer enn 200.000 km.
- ☐ mellom 100.000 og 150.000 km.

d. Kommer Kjell Tore til å kjøpe en annen BMW?

- ☐ neppe
- ☒ kanskje
- ☐ aldri

e. Hvordan ser han tilbake på perioden med BMW520'en? Den var

- ☐ morsom
- ☒ vanskelig
- ☐ påpasselig

Sykehusvits

En gammel dame ringer opp sykehuset og spør litt forsiktig: "Kan jeg få snakke med noen som kan fortelle meg hvordan det står til med en pasient?"

Den som svarer er **elskverdigheten** selv og sier: "Jeg skal med glede hjelpe deg, har du navn og romnummer til pasienten?"

Den gamle damen svarer med lav stemme: "Jorun Finde, rom 302."

Resepsjonisten svarer "Bare vent et lite øyeblikk, så skal jeg gå og høre på avdelingen der".

Etter noen få minutter kommer han tilbake og sier: "Jeg har gode nyheter, **sykepleieren** fortalte nettopp at alt er bra med pasienten, blodtrykket er fint og alle verdier er normale, og legen Dr. Kjørstad sier at hun kan reise hjem i morgen."

Den gamle damen sier tusen takk, og det høres flott ut, og at hun har vært litt bekymret.

"**Bare hyggelig,**" sier mannen i resepsjonen. "fint at jeg kunne hjelpe, er det datteren din kanskje?"

Den gamle damen svarer: "Nei, JEG er Jorun Finde på rom 302, og ingen forteller meg **en dritt!**"

de vriendelijkheid

verple(e)g(st)er

graag gedaan

ook maar iets

Noen vandrehistorier

en vandrehistorie = een broodjeaapverhaal

1.
Sirkusket var på turné i Gudbrandsdalen. På en **rasteplass**¹ skulle elefantene **luftes**². På plassen stod det en VW **boble**³ parkert og **uheldigvis**⁴ satte en av elefantene seg på bilen. Den var ikke noe vakkert **syn** etterpå.

¹ parking bij snelweg; ² gelucht worden; ³ kever; ⁴ jammer genoeg gezicht

Sirkuseieren **gjorde opp**¹ med eieren **på stedet**² og begge var vel **forlikte**¹ **på tross av**² **uhellet**³ med bilen. Noen kilometer lenger ned i dalen ble boblen selvfølgelig **vinket inn** av politiet. De hadde bemerkninger til bilens tekniske stand og ville skrive ut et **forelegg**. Føreren protesterte og forklarte hele situasjonen. Skadene på bilen stammet fra en elefant som hadde satt seg på bilen. Han var på vei til nærmeste **verksted**.

Mannen ble satt i politibilen og kjørt til nærmeste politistasjon for promillekontroll.

¹regelde de zaak; ²ter plaatse
¹tevreden; ²ondanks; ³het ongeluk

aan de kant gezet
een geldboete

garage

2.

En mann ble funnet omkommet iført fullt **dykker-utstyr** midt inne i et skogbrannområde, over tre mil fra nærmeste vann.

Undersøkelser viste etterpå at mannen **faktisk** hadde bedrevet dykking ved kysten da brannhelikoptrene kom for å fylle vann i sine enorme vanntanker. Den uheldige dykkeren ble tilfeldigvis med på **lasset** da tankene **sveipet** ned i sjøen, og ble dumpet ut over skogbrannen sammen med alt vannet.

duikersuitrusting

inderdaad

de lading

3.

Da den 87 år gamle franskmannen vant **toppgevinsten**¹ i lotto **byttet**² han **ut** sin fireroms leilighet med en 33 roms villa på den franske riviera.

Men på sin **oppdagelsesferd** i sin nye villa gikk mangemillionæren seg vill. Han **virret rundt** i sin nye bolig i ni døgn før han ble funnet. Han var svært **medtatt**¹ av **væsketap**². Han ble kjørt på sykehus.

¹de hoofdprijs; ²ruilde ... in

ontdekkingsreis
doolde rond

¹uitgeput; ²uitdroging

4.

En ung kvinne i Devon i England følte seg dårlig en gang midt på **30-tallet**. Legen kom og undersøkte henne.

"Hold sengen til du hører fra meg", sa han og hastet av gårde til neste pasient.

Førti år senere ble den sengeliggende, men helt friske kvinnen oppdaget av en annen lege under et rutinebesøk. Da var hun 74 år gammel.

de jaren 30

5.

En dame ble skilt fra sin **utro** mann. Hun ble kastet ut av leiligheten deres; han skulle nå bo der med sin nye "flammen".

overspelige

Før hun flyttet, **stappet**¹ hun **rå reker**² inn i **gardinstangen** i stua.

¹ propte; ² rauwe garnalen
de gordijnroede

Det begynte å stinke **fælt** i mannens leilighet. Han kunne ikke finne ut hvor den lukta kom fra, så han bestemte seg for å selge den.

afgrijselijk

Siden det fortsatt stinket i leiligheten, var ingen interessert, så ekskona **la inn**¹ et **latterlig**² lavt bud og fikk den.

¹ deed; ² belachelijk

Mannen tok **selvsagt** gardinstangen med seg da han flyttet.

vanzelfsprekend

6.

Hansine pleide å ta opp kvinnelige haikere for å ha litt selskap i bilen. En kveld da det **striregnet**, så hun en stakkar som stod og **haiket** i veikanten. Han var allerede **søkkvåt**.

stortregende
liftte
kletsnat

Hun synes synd på ham, og stoppet og tok ham med selv om det var en mann.

Mannen satte seg i baksetet, og **etter hvert** følte hun det var noe feil, det var **ekkel** stemning, og hun prøvde å tenke ut hvordan hun kunne bli kvitt ham fortest mulig.

langzamerhand
akelige

Hun svingte inn på nærmeste bensinstasjon, ga mannen en **hundrelapp** og spurte om han kunne kjøpe noe å drikke mens hun fylte bensin.

briefje van honderd

Mannen gikk inn døra på stasjonen, og hun kastet seg i bilen og kjørte sin vei.

Dagen etter så hun plutselig at passasjerer fra dagen før hadde glemt igjen **stresskofferten** sin i baksetet.

diplomatenkoffertje

Hun fikk dårlig **samvittighet** over å ha kjørt fra ham, og tenkte hun kan kanskje finne noe navn eller

geweten

telefoonnummer inni kofferten.

Da hun åpnet den, var eneste innhold en øks...

7.

Ei jente kjørte hjem langs en mørk og stille landevei. Hun var alene i bilen. Plutselig så hun noe som lå i veien, og hun stoppet og gikk ut for å se hva det var.

Det var bare en **utstillingsdukke**. Det kom en annen bil kjørende, og hun satte seg i bilen og kjørte videre før den andre bilen rakk helt fram.

Bilen bak **la seg etter**¹ og **blinket**² med lysene.

Jenta var redd, men etter et stykke bestemte hun seg for å **slakke** farten og stoppe bilen. Bilen bak stoppet også.

Jenta gikk ut av bilen. Paret som kjørte bilen bak kom ut av bilen, og jenta spurte hvorfor de fulgte henne.

De fortalte at en person krøp inn i baksetet på bilen hennes mens hun sto og så hva som lå i veien.

Denne personen var selvfølgelig vekk da de kikket inn i bilen etterpå.

etalagepop

¹ volgde (haar); ² knipperde

vermindere

"I polarnattens favn" (Gjert Øvre Richter Frich)

N.B.: In deze tekst wordt vaak de beleefdheidsvorm (De, Dem, Deres) gebruikt. Die is erg zeldzaam in modern Noors.

Gjert Øvre Richter Frich (1872 –1945) was voor de Tweede Wereldoorlog, een bekende Noorse journalist en een veel gelezen auteur van "spannende verhalen". Naderhand heeft zijn werk tot nogal wat wenkbrauwgefrons geleid – maar daarover later meer.

I polarnattens favn, een van Frich's vroegere romans, is een soort robinsonade. Ergens in het begin van de 20ste eeuw vaart het luxe cruiseschip "Victoria" met heel wat societyfiguren aan boord door de Noordelijke IJszee. Aan boord is ook de Franse professor en gletsjerspecialist René Marmont. Hij haalt de kapitein over om Spitsbergen

aan de oostelijke kant voorbij te varen, maar dat loopt slecht af. In de mist loopt het schip op een klip en begint te zinken.

Er zijn slechts vier overlevenden: de Noorse loods Nils Johnsen, de al vermelde professor, de jonge Noorse zoöloog Jørgen Bratt, een 25-jarige

altmuligmann¹ (...) en frisk og glad sjel, som **herdedes i**² **motgang**³, men aldri tapte troen på **det forjettede land**⁴

¹ manusje-van-alles; ² gehard
³ tegenslag; ⁴ het beloofde land

en de jonge, hautaine generaalsdochter en barones Frida von Heffner – Bratt redt haar op het nippertje uit het ijskoude water.

Met heel veel moeite slagen ze erin aan land te komen, en onderdak te vinden in een al decennialang door Russische pelsjagers verlaten barak. Bratt kan nog een hoeveelheid proviand en materiaal van boord te halen voor het schip definitief in zee verdwijnt. De vier zullen nu maandenlang, in

den arktiske vinternatts **gru**

| gruwel

en zonder dat de zon boven de horizon verschijnt, moeten proberen te overleven. Pas wanneer de winter voorbij is zullen ze een trektocht naar de andere kant van Spitsbergen kunnen ondernemen.

Het volgende fragment is interessant vanwege de twee stereotiepen uit de vroeg 20ste eeuwse "populaire" avonturenroman, die nu nog, maar dan met een meer dan flinke snuif ironie aanwezig zijn in de Indiana Jonesverhalen: de zwakke (en knappe), maar toch moedige jonge vrouw, die wel aanvalletjes van wat typisch vrouwelijk zou moeten zijn heeft, en de moedige (en knappe), maar toch gevoelige man, die zelfs in barre omstandigheden,

i en **ussel**¹ og **karrig**² natur

| ¹ ellendige; ² schrale

nog enige galantheid bewaart. Misschien was de scène (met een naakte man op het einde!) toentertijd zelfs een beetje gewaagd.

"Jeg er en offisers datter."

Den lille russerhytte var nesten usynlig, så overgrodd var den av mose.

Ingen menneskelig fot hadde **øyensynlig** betrådt den siden de russiske fangstmenn for over halvannet århundre siden hadde forlatt Ishavet.

blijkbaar

Hytten var bygget av svært **tømmer**. Den var 14 fot lang, 10 fot bred og 6 fot høy. Helt nede ved jorden var

onbewerkt hout

to vindusåpninger. Taket var flatt og bedekket med et tykt lag av jord og store stener.

Ved den ene vegg var der **oppmurt**¹ et **ildsted**² med en liten bakerovn. På nordsiden av hytten fantes en liten **forstue**¹ med utgangsdør til øst. Den **dannet**² inngangen til hytten og bidro til å **lune** den.

På en **trestolpe** over døren, som var falt ut av sine hengsler, sto en innskrift på russisk: "Sija ispa staroversk". Og nedenfor på **dørstokken** var der **hugget inn**¹ et navn med kniv eller **huggjern**². "Jeremias Ottamkof" sto der.

Professor Marmont så forbauset opp. "Ottamkof", sa han **grunnende**. "Han står i forbindelse med en av verdens merkeligste robinsonader. Så vidt jeg husket, var det i året 1743 at Jeremias Ottamkof sendte et fartøy med 14 mann til Spitsbergen. De kom opp Storfjorden ved Edge Island, hvor de ble innesluttet i isen. Fire mann med brødrene Himkof i spissen sendtes ut for å finne en hytte som skulle være **oppført** i nærheten. De fant den, men da de skulle oppsøke skipet viste det seg at det var **forlist** samme natt. De hadde proviant for et par dager. En rifle og tolv **skudd**¹, **fyrtoy**², en øks, en kniv og en **kjele** var alt hva de hadde brakt med fra skipet. De tolv skudd skaffet dem **likeså** mange rensdyr. Stykker av et skipsvrak ga dem materiale til våpen og redskaper. **Roten**¹ av et **ilanddrevet furutre**² ble benyttet til **bue**³, hvortil **strengen**⁴ ble laget av **bjørnesener**⁵. Men denne bue **nedlagdes**⁶ 250 rensdyr og en mengde rever.

På denne måte levde de i 6 år, og kun en av dem **bukket under**¹ for **skjorbuk**². Det syvende år førte en **fangstskute**² dem tilbake til Rusland.

Franskmannen Le Roy, som var **medlem** av **Petersburger-akademiet**, har nedskrevet disse fangstmenns merkelige historie. Jeg husker at jeg har lest om det i min ungdom. Det var **hardere halser** den gang enn nå", tilføyde han med et **sukk**.

Bratt hadde imidlertid undersøkt hytten. Foruten en stor **jerngryte**¹, noen **kokekar**² og to **spekklamper**³ fantes der ingen redskaper. I et hjørne av hytten stod det en tønne, innholdet var **belagt**¹ med **utgammelt**² støv. Det

¹ gemetseld; ² haard hal

¹ hal; ² vormde behaaglijk maken

houten balk

de drempel

¹ ingekerfd; ² beitel beitel

peinzend

opgetrokken

vergaan

¹ kogels; ² tondeldoos

ketel

even

¹ de wortel; ² aan land gespoelde den; ³ boog; ⁴ pees;

⁵ berenpezen; ⁶ werden gedood

¹ bezweek; ² scheurbuik vissersboot

lid

de Academie van Sint

Petersburg

meer geharde mannen

zucht

¹ ijzeren pot; ² pannen; ³ olie-lampen

¹ bedekt; ² eeuwenoud

var en tykk væske ¹ i tønner – øyensynlig hvalolje ² . I det innerste rom var der oppmagasinert ¹ en stor beholdning ² av drivved ³ . På veggen hang der et fiyrtøy med flintesten ⁴ og knusk ⁵ .	¹ vloeistof; ² walvisolie ¹ opgeslagen; ² voorraad ³ drijfhout; ⁴ vuursteen ⁵ tondel
"Ild skal vi da gudskjelov ikke mangle", mumlet Johnsen med et lettelsens sukk .	zucht van verlichting
"Jeg har en sigartenner ¹ ", sa Bratt. "Den kan gjøre god nytte ² , så lenge bensinen varer ³ ."	¹ sigaaraansteker; ² goed van pas komen; ³ er ... is
Det viste seg at sjøvannet ikke hadde skadet det moderne fiyrtøy, og snart luet et veldig bål i Ottamkofs gamle hytte.	brandde
Så gikk Bratt ut for å hente den unge piken. Hun satt på en sten og gråt, men forsøkte å skjule sine tårer da hun hørte noen nærme seg.	naderen
"Vil De ikke komme inn i hytten?" sa han. "Vi har laget et herlig bål. Det gjelder å bli tørre snarest mulig, hvis vi skal få utrettet noe. Det er ikke noe chateau, men det er bedre enn ingenting".	gemaakt uitrichten
Den lille baronesse så opp. "Jeg tåler ikke å tenke på det," sa hun, "er det virkelig så at de er døde alle sammen – kaptein Strohmänn – alle, unntatt vi fire? Og hvor skal vi få mat fra? Jeg skjønner det ikke, – her finnes jo ikke noe levende – å, for et forferdelig land dette er!" Hun skjulte hodet i sine hender og hulket .	behalve snikte
Bratt bøyet seg over henne.	
"Det nytter ikke å gi seg over. Vi er tre menn som vil forsøke alt for å hjelpe Dem herfra. De må ikke oppgi håpet. De må ikke slå ned vårt mot."	ons ... ontnemen
Hun reiste seg hurtig og kastet hodet tilbake. "Jeg er en offisers datter," sa hun stolt. "De skal ikke se meg gråte mer. Min far var med både ved Sadowa og Sedan – han vet ikke hva frykt er. Men De må huske jeg er jo bare en kvinne, en forsvarsløs kvinne."	weerloze
"De tar feil," sa Bratt varmt. "Det finnes ikke en mann der nede i hytten, som ikke vil våge livet for Dem. De kan være likeså sikker her som i Deres fars hus. Stol på det. Kom så," tilføyet han. "Vi må ta fatt med en gang.	vertrouw aan de slag gaan

Her er ingen tid å **spille**. De er en offisers datter, sa De...Vel, så vet De hva disiplin er. Og her må De **lystre** ordre."

verspillen
gehoorzamen

Han vendte seg uten å vente hennes svar og gikk hurtig ned til hytten. Hun bet seg i leppen, mens hun kastet et blikk etter den høye **skikkelse**¹, som **sjappet**² nedover i sine **våte**³ klær.

¹ gestalte; ² slofte; ³ natte

Så fulgte hun etter med bøyd hode... og snart etter stod hun sammen med de andre omkring det flammende bålet.

"Mitt kjære barn," sa professoren, "hvor **grusom** er ikke **skjebnen**¹? **Det er ingen fare med meg**². Jeg har fått min del av livet, men at De, som er så ung og vakker og **livsglad**..."

wreed
¹ het lot; ² over mij moet
niemand zich zorgen maken
levenslustig

Frida smilte. "Men professor da," sa hun med tvungen munterhet, "vi er ved **våre ønskers mål**. Og så var det jo den **breen** de skulle oppkalle etter meg!"

ons gewenste doel
gletsjer

Professoren stirret forbauset på henne. Så lyste han plutselig opp. "Å – De er **henrivende**. Hvor vakker De er! Riktig en solstråle fra **Vårherre** selv."

verrukkelijk
Onze-Lieve-Heer

"Å, jeg ser visst forferdelig ut," sa hun plutselig og strøk fingrene gjennom håret. "Finnes det ikke noen kam eller en **krøll**..." Hun stanset plutselig og ble blodrød da hun møtte Bratts alvorlige øyne.

krøll[tang]: krultang

"Vi har noe å utrette der nede i **bukten**¹. Jeg vil **råde**² Dem til å kle av Dem helt og tørre Deres klær ved ilden. Det er av betydning at vi alle holder oss så **friske** som mulig. De er sikker her, og fra **gluggene** der borte kan De holde øye med oss." sa nordmannen.

¹ de baai; ² aanraden

gezond
de kijkgaten

Hun nikket **ydmykt**.

onderdanig

"Jeg skal gjøre som De sier. Men er det tillatt å spørre hva De **akter å gjøre**?"

van plan bent te ondernemen

Han tenkte et øyeblikk.

"De er en modig ung dame," sa han **likefrem**. "Og De vil tåle å høre sannheten... Ser De... her på denne kant av Spitsbergen finnes det lite å leve av. Og selv om

rechtuit

rensdirene kunne **forville seg** hit, har vi intet våpen. Vi kan ikke **kvele**² dem med våre hender. Vår eneste sjanse er Victorias vrak. Vi må på en eller annen måte komme dit før storm eller strøm river **skroget** vekk fra **skjærene**. Skipet er ødelagt, men det finnes ennå noe ombord som kan hjelpe til å **oppholde** vårt liv. Fremfor alt **levnetsmidler** og våpen. Været er ikke sikkert. Vi kan få en nordenstorm når som helst. Det er derfor vi må skynde oss."

"Men hvordan vil De komme dit?" spurte hun engstelig.

"På samme måte som jeg kom inn," svarte han utålmodig og vendte seg for å gå...

"Å, vent et øyeblikk" ropte hun **rørt**. "De synes visst jeg er forferdelig utakknemmelig, – et **unyttig**¹, **forkjælt**² barn. Det er jeg også. Men jeg vil, før De går til et farlig **oppdrag**, få takke Dem, fordi De har reddet mitt liv."

Han blev blodrød. Han var ikke lenger **sikker på seg selv**. Han forsøkte å si noe... Så skyndte han seg etter de andre ned mot stranden.

Den lille baronessen så lenge etter ham.

Så begynte hun langsomt å kle av seg, mens hun av og til kastet engstelige blikk ned mot sjøen. Og i samme øyeblikk hun nølende tok av seg sin **kniplingsbesatte chemise** så hun en naken mannsskikkelse kaste seg ut fra det ytterste **neset** og med hurtige tak svømme utover.

Bij de adoptie van een verdwaalde eskimohond toont de barones nogmaals haar gevoelige, en Bratt zijn edelmoedige kant:

Det stakkars dyret var ikke noe **fabelkreatur**, men en **kjempemessig** eskimohund. Bratt tok den i sine armer og bar den ned til hytten. Det sterke dyr var øyensynlig **utslitt**¹ av **strabaser**² og sult. Dens poter var blodige sår. Et stort halsbånd hang **løst** omkring den tykke halsen.

Bratt la hunden forsiktig ned foran ilden. Den ble liggende urørlig. **Kun**¹ dens vakre, brune øyne **flakket**² omkring fra den ene til den annen.

"Drep den," sa islosen. "Den er døende, og lever den

afdwalen
wurgem

de romp
de klippen
ondersteunen; ²
levensmiddelen

geroerd
¹ nutteloos; ² verwend

taak

zeker van zijn stuk

met kant afgezoomde; ³
damesonderhemd
landtong

bovennatuurlijk wezen
reusachtige

¹ uitgeput; ² ontberingen
losjes

¹ alleen; ² dwaalden

opp, vil den **spise oss ut av huset.**"

Baronessen bøyet seg over hunden og **klappet** den på hodet. Dyret vendte seg om mot henne og slikket henne **ydmukt** på hånden.

"Den skal leve," sa Bratt bestemt. "Det er **velsignelse** med et slikt dyr. Den kan bli oss til **uvurderlig** nytte under en overvintring. Jeg kjenner hunden. Det er Wellmans hund "Boy," – det prektigste dyr, som **noensinne** har trukket en slede. Nå er den 7 år gammel. Gud vet, hvorledes den har **forvillet seg** hit... Se der – den har nok allerede funnet sin **matmor!**"

Og ganske riktig: den svære hund med det mektige bryst og den kraftige muskulatur reiste seg **møysommelig** opp og la sitt brede hode i den unge kvinnes **fang**.

de loods
ons de oren van het hoofd
eten
aaide

onderdanig

zegen
onschatbare

ooit

verdwaald
bazinnetje

moeizaam
schoot

Het boek bevat ook "didactische" elementen. Na de begrafenis van de loods, die het leven laat tijdens een confrontatie met een ijsbeer, begint Marmont als het ware te doceren. De passage komt nu vooral grappig over, net zoals de slotopmerking van de barones:

Nede i syd langs isens ytterste rand **dirret** en bred og mektig **lysstripe**. Den skar gjennom natten som et blankt sverd og boret seg inn i den forferdelige kulde, som **ruget**¹ over de uendelige, tause **ødemarker**.

Det var en søndag morgen den 2. mars. De tre **skipbrudne** stod ved islosens grav på "The Foxnose". Et lite **trekors** viste hvor Nils Johnsen hadde funnet sitt siste **hvillested**¹. Store stener var **veltet**² over graven for å **stenge for** isbjørnenes angrep. Korset stod der på **odden**¹ som et nytt **minnesmerke**¹ til de talløse andre **ofre** polarnatten har krevet.

Kulden var på sitt høyeste. Men den føltes ikke så voldsomt på grunn av luftens stillhet. Ikke det svakeste **vindpustet** rørte seg. De skipbrudne var fullstendig innpakket i skinn, kun munn og øyne var fri, og deres **ånde** stod om dem som hvite skyer.

Men den **gryende**¹ dag jog all **misstemning**² vekk. Det var som om redningen lyste imot dem fra de glitrende reflekser, som lekte som **viltre** barn på de uendelige snø- og ismarkene.

trilde
streep licht

¹ opdoemde; ² woestenij

schipbreukelingen
houten kruis
¹ rustplaats; ² gerold
beletten

¹ de landtong; ² gedenkteken
slachtoffers

windstoot

adem

¹ aanbrekende; ² gedrukte
stemming
onstuimige

Professoren brøt den lange taushet. "Er det ikke underlig," sa han, "at dette forferdelige **golde** land engang **bugnet**¹ under den **yppigste**² vegetasjonen? – I den **aller eldste tid**² var her store skoger av kjempemessige **bregner** og en art nå utdøde **kråkeføtter**. Her fantes utstrakte landmasser, men ingen **pattedyr**, krypdyr eller fugler."

Så sank Arktis i havet. Bølgene skyllet i tusener av år over Spitsbergens høyeste topper. Men for annen gang **hevet** landet seg. Fra denne periode, juratiden, har man funnet ribben av kjempemessige krypdyr. Hadde vi levd her oppe den gang kunne vi ha risikert å bli overfalt av en veritabel **drage**¹, en ichtyosaurus eller **fiskeøgle**², som kunne ha dukket opp av havet og slukt oss alle tre i en munnfull.

fiskeøgle

Her var da store skoger av ginkgo, et tre, som nå vokser i Japan og Kina, og i disse skoger levde plesiosaurusen. Hvis en gang breene inne i landet smelter vekk, vil vi kanskje finne velbevarte skjeletter av denne kjempemessige **øgle**.

I det hele vil nok mange av mine venner nede i Paris misunne meg denne vinteren her oppe i geologiens **forjettede** land. Jeg håper bare at solen kom riktig snart, så vi kunne begi oss ut på vår store vandring! – Ved overgangen til Sassendalen ligger Rabots gletsjer, og den vil kanskje fortelle oss at hele den nåværende **breteori** er et **bedrag**². Jeg vet – jeg har ant det lenge, men den lille breen, som danner grensen mellom øst og vest skal gi meg beviset – hvis jeg da greier det så lenge," tilføyde han.

"Å, fortell mer professor" sa Frida, "hvordan kan verden forandre seg slik?"

"Ja, kunne jeg svare på det," sa professoren, "ville jeg ha løst en av vitenskapens vanskeligste **gåter**. Der finnes mange hypoteser, deriblant den at den ene pol var i det nåværende Persia, den annen i Mexico. Det eneste vi vet med sikkerhet, er at vår jord er uendelig, uendelig

onvruchtbare

¹ bulkte van; ² weelderigste; ²

oertijd

varens

wolfsklauwen

zoogdieren

verhief

¹ draak; ² soort uitgestorven

zeereptiel (zie illustratie)

hagedis

beloofde

gletsjertheorie

bedrog

raadsels

gammel. Ser De de horisontale striper i fjellveggen der borte? Det tar tusener av år å **danne** en eneste slik stripe på ti centimeters høyde. Og fjellet er mer enn tusen meter høyt, så kan Det jo selv forsøke å regne ut hvor gammelt det er. De ser grå, gule, røde og sorte striper, ikke sant?

vormen

De røde er sandsten. Fra urtiden, se ærbødig på dem, baronesse, de **skriver seg** fra den tid vi kaller verdens skapelse. De 1500 meter tykke. Det grå laget er kalksten, hvor det finnes koraller og andre havdyr. En gang var disse lag **slam** på havets bunn dypt, dypt nede.

dateren

drab

De gule lagene er vulkansk aske og **størknet** lava, de sorte er kul dannet av skoger og dyr. Se hvorledes aller disse ting **vekselvis**¹ har dekket jordoverflaten, tenk på hvilke **uhyre**² tidsrom som har gått med til å danne bare et eneste av disse lag, som De ser **heve seg** høyt der oppe mot himmelen, og si meg så hvilken lære drar De ut av alt dette ?"

opgedroogde

ieder op zijn beurt
enorme
zich ... verheffen

"At vi er et sandkorn i evigheten, kjære professor," sa Frida. "Spitsbergens fjell står her og roper om uendeligheten. Men jeg er så liten og ussel at jeg bekymrer meg om **hvorvidt** den bjørnefilet vi skal ha til middag blir **mør** og god."

mals

Wanneer de winter voorbij is, beginnen de drie aan een uiterst moeizame voettocht naar de westkant van Spitsbergen. Tijdens die tocht laat de professor zich te ver meeslepen door zijn wetenschappelijke interesses:

Men professoren **hadde ikke ro på seg**¹. Han **slukte**² maten i all hast. Og før de **andre visste ordet av det**³, var han krøpet helt hen til den store **revnen**.

¹ kon geen rust vinden; ² ver-slond; ³ het beseften
spleet

"Før Guds skyld, vær forsiktig," skrek Bratt.

Men professoren hørte ingenting. Han bare så – så med vidt **oppstilte** øyne ned i det vidunderlige, sortblå dypet. Hele hans sjel **sitret**¹ av **iver**² – han registrerte i sin **hjerne**¹ de forunderlige **tverrstripen**² med de brede bånd av fossil is, som **slynget** seg nedover i mørket. Han studerte lagenes oppbygning og merket seg hvorledes gammel grus og **leire** hadde arbeidet seg opp i ismassen og nå strålte ut fra jordens indre.

opengesperde

¹ trilde; ² geestdrift

¹ brein; ² dwarsstrepen
slingerden

klei

Det var som om urfjellet dypt der nede kjempet mot det

veldige isbeltet og søkte å befri seg for breens vekt. Jordens mektige vitalitet mot den døde og golde livsbetvingers knugende **favntak**.

ijsgordel

Og mens René Marmont stirret ned i dette **svelget**, hvor livets og dødens makter veltet seg mot hverandre i sine tusenårige kamper, formet der seg i hans hjerne en helt ny teori om de store lover for verdens **tilblivelse**...

omarming

kloof

oorsprong

"Jeg har det," mumlet han "Å, jeg har det."

Han reiste seg **fortumlet**¹. I et veldig **glimt**² hadde han sett inn i det eviges **verksted**¹... Hans øyne ble **blendet**², det **vaklet** under hans føtter, det brakket omkring ham.... Han **famlet** etter fotfeste...

¹ onthutst; ² glimp

¹ atelier; ² verblind

wankelde

zocht naar

Snøkanten var løsnet og han sank uten et skrik i dypet. Han hadde løst en av vitenskapens gåter. Den døde med ham...

Men der nede i de **uutgrunnelige**¹ **dybder**² i **urmorenenes favn**¹ skimtet René Marmonts **bristende**² øyne i et strålende blink den evige verdensgates underfulle løsning.

¹ ondoorgrondelijke; ² diepten

¹ omhelzing van het oerpuin

² brekende

Dat leidt tot de volgende, bijna lyrische, passage:

Det forferdeligste **øde** stirret mot de to unge mennesker, som satt alene tilbake. Alt syntes å slumre i den evige taushets søvn. De følte seg som de eneste **livsnuggene** på en livløs verdens spøkelsesaktige vidder. En uendelig, **ufattelig** stillhet – ensomhetens sang fra evighet til evighet.

verlatenheid

spatjes leven

onvoorstelbare

Av og til ropte de professorens navn – men de visste at det var håpløst. De ville aldri mer få se sin venns gode og kloke øyne, aldri mer få høre hans glade stemme og **hjertervarme** ord. René Marmont var død på sin post, han slumret nå der nede ved urfjellet med breens isblå **hvelv** over sitt hode.

hartelijke

gewelf

Den gamle vitenskapsmann hadde vært som en far for dem. Han var nå på veien mot det landet hvor det ingen gåter finnes og alt er lys og klarhet. Men den unge mannen og den unge kvinnen, som satt alene tilbake, kjempet med en sorg, som **sønderrev** deres hjerter. I et smertelig glimt husket de alt hva som hadde gjort ham

in stukken scheurde

kjær for dem – i savn og sorg, i glede og håp. Hvor munter og glad var han ikke, hvor takknemlig for alt, hvor oppofrende og god! **Lett til smil**¹ og **lett til tårer**² – en ekte sønn av det skjønne, **vinløvkransete** Gascogne...

¹ goedlachs, ² emotioneel
met druivenbladen omkranste

Boy var krøpet helt til randen av den underlige sprekken hvor de **eiendommelige** lag i isen, som hadde fanget professorens **vaktsomme** øyne, lyste i solen. Den hylte **ynkelig** og la hodet mellom sine poter. Så ble den liggende urørlig.

merkwaardige
waakzame
meelijwekkend

De visste at det var håpløst å vente, men de orket ikke å forlate det fryktelige stedet som hadde krevet deres venns liv. I 24 timer satt de der og ropte **atter og atter** professorens navn...

steeds weer

Bratt en de barones bereiken uiteindelijk een bewoonde pelsjagershut, maar daar wacht hen een nieuwe bedreiging. En dit fragment illustreert waarom het werk van Frich na de Tweede Wereldoorlog een kwalijke reputatie kreeg: de suggestie van Untermensch versus Übermensch, de theorie over raszuiverheid en de ophemeling van de dappere, blonde Germaan (waarvan ook Frida's vader een illustratie is – "hij weet niet wat angst is" zegt ze ergens) zorgden ervoor dat lezers zich ongemakkelijk voelden. Maar zoals de in De Standaard van 04.10.2014 geciteerde columniste Margriet Oosterveen zegt: "Ook racistische passages in boeken zijn deel van onze geschiedenis." In de versie hieronder is het racistische element zo veel mogelijk weggelaten.

Nog iets over het woord "kven":

*I dag brukes navnet om folk av kvensk/finsk **ætt** i Nord-Norge. Betegnelsen kvener er **etablert** som en offisiell gruppebetegnelse som brukes i forskningsmiljøer og av norske **myndigheter** og minoritetspolitiske organisasjoner. Gruppenavnet kvener **er også i utstrakt bruk** i lokalmiljøene og blant personer som selv tilhører gruppa. Men en del av dem som definisjonen omfatter, ønsker ikke å kalle seg for kvener fordi de oppfatter betegnelsen som **nedlatende**. De ønsker å bli omtalt som norskfinner, finskåttede, eller **etterkommere** av finske innvandrere. (SNL)*

afkomst
vastgelegd
overheden

wordt ook veel gebruikt

neerbuigend
nakomelingen

Jørgen Bratt våknet noen timer senere. Det var likesom det krøp en ubehagelig følelse inn på ham. Han stod opp av sengen og gned øynene.

Det stod en **bredbygget** mørk mann i værelset og bøyde seg over den sovende baronessen.

forsgebouwde

Det var en eiendommelig skikkelse. Han hadde en **uhyre** overkropp og litt krumme bein. Ansiktet var **blekgult**¹, og håret hang som **en stri hestemanke**² nedover skuldrene.

enorm

¹ bleekgeel; ² overeind staande manen

De sorte øynene hadde et ondt og begjærlig uttrykk. Det var hele bastardkvenens listige villskap over ham, og de gule spisse tennene **gliste**¹ bak de sorte **skjeggstubbene**², som ulvens, når den krummer seg til sprang.

grijnsden
stoppels

På bordet stod en halvtømt flaske, og en **os** av simpelt brennevin fylte rommet...

walm

Bratt reiste seg **forferdet** og lyttet. Han hørte Fridas dype og rolige åndedrett.

ontzet

Med et sprang var han ute av sengen. Kvenen vendte seg mot ham med en knurrende lyd. Men han smilte ærbødig...

Det var en type på en av disse individer av blandingsraser, som finnes overalt i **forbrytelsens** historie. Hans svære brystkasse og lange armer **røpet** en uhyre styrke. Det var arven etter en eller annen **fangstmann**. Men det brede ansiktet talte tydelig om de vandrende folk, som rastløst sleper seg frem over viddene.

van de misdaad
verrieden

pelsjager

Lars Kven hadde **ikke noe godt ord på seg**. Han følte seg aldri sikkert i Norge, hvor loven ikke **bar over med** uregelmessigheter, som gjerne fulgte ved ham, når brennevinet forvirret hans hjerne. Han bredbladete kniv hadde ved forskjellige leiligheter brakt ham i kollisjon med politiet. Derfor likte han seg best på Spitsbergen. Han var en flink fangstmann på hvem ingen naturkrefter **bet**¹. Når han kun fikk sin **ukentlige**² rasjon av simpleste brennevin som fantes i kongeriket Norge var han fornøyd. Og Lars Kven var **på tomannshånd** både **omgjengelig** og hjelpsom. Han gjorde sitt arbeid bedre enn de fleste, og hans krefter var **uoppslitelige**.

geen goede reputatie
duldde

¹ vat hadden; ² wekelijks

alleen met iemand anders
aangenaam in de omgang
onuitputtelijk

Hvor forbauset var han ikke blitt, da han kom hjem og fant to fremmede i hytten! Antonsen hadde sagt at han skulle la dem sove ut, og var så gått av sted for å ta sin **tørn** ved fellene. Og hans forbauselse var vokset til en vill fryd, da han oppdaget at den lille skikkelsen på

beurt

benken var en kvinne, – en vakker liten Guds engel med **ravnsorte** lokker.

ravenzwarte

Da tok Lars Kven den siste flasken ut av sin kiste og tok seg noen slurker. Han tok sin lange kniv og følte en **kildrende**¹ lyst til å renne den inn i det **besværlige mannfolk**² der borte i sengen. Og jo mer brennevin han drakk, desto sikrere ble han...

¹ prikkelende

² lastige kerel

Så **funderte**¹ Lars Kven da han så **uventet**² ble vekket. Den høye **ynbling** foran ham hadde et uttrykk i øynene, som Lars Kven ikke likte: der stod **herskeren**, den **forbannede** blonde germaner, hans rases fiende... Og han var **trellen**¹, den foraktede og **hånede**²...

¹ dacht; ² onverwacht

jongeling

de heerser

vervloekte

¹ de horige; ² geminachte

"Ut!" hvisket Bratt og pekte på døren. Og der var en makt i hans holdning, som fikk kvenens brede rygg til å bøye seg i instinktiv **underkastelse**. Han nikket med hodet...

onderwerping

"Ja, ja," sa han og gikk langsomt ut. Men i døren kastet han et **stjålent** blikk til den sovende skikkelse, og to lange gule **hjørnetenner** gliste frem mellom de tykke blårøde lepper... Så lukket han stille etter seg.

heimelijke

hoeftanden

Bratt pustet **lettet** ut. Han hadde sovet lengre enn han hadde tenkt, og sulten skrek i ham. På bordet lå et stykke kokt reindyrkjøtt. Han delte det i to og spiste det i stillhet... **Undres** på hva det var for en uhyggelig fyr som Antonsen bodde sammen med?...

opgelucht

verslond

vroeg zich af

Av gammel **vane** så han etter sitt gevær, som han hadde lagt fra seg på benken. Det var borte. Også Fridas karabin, som han selv hadde hengt opp på en **knagg**, var borte.

gewoonte

haak

Bratt reiste seg urolig. Han lette overalt, men geværene var og ble borte. Så skyndte han seg ut og ropte på hunden. En høy bjeffing svarte ham inne fra den lille utbygning hvor fangstmennene **lagret** sitt pelsverk... Boy var stengt inne...

opsloegen

Han hørte **listende** skritt bak seg. Det var kvenen. Hans gule ansikt var nesten blitt **kobberbrunt**, og hans sorte, stikkende pupiller så ut som om de svømte i en rand av blod... Han stillet seg foran døren...

zachte

onderdanige

koperbruin

Bratt vendte seg. "Hvor er Antonsen?" sa han rolig.

"Vekk – langt borte!" svarte kvenen og pekte mot dalen. Hans stemme var tykk av opphisselse og hans svære, hårete never knyttet og åpnet seg uavbrutt. "Her er det Lars Kven, som **råder**¹," tilføyde han i en **skingrende**² **diskant**... "Gå din vei, ellers dreper jeg deg som en gris... Forbannede **bumannslyngel**!"

"Du er full," sa Bratt og gikk noen skritt tilbake.

"Hund!" skrek kvenen. "Se på **dyreskrottene** omkring deg. Snart skal du ligge blant dem. Jeg skal **flekke** din **hvite melkehud** av deg..."

Han stanset. Den unge nordmanns blå øyne fikk en truende glans. Det var som om det fløt stål i dem, og to brede, skarpe **rynker**¹ **skrånet**² opp fra **neseroten**³.

Da rev kvenen sin kniv ut av **skjeden**, tok den i munnen, **tok av seg** den tykke rensdyrtrøyen og slengte den fra seg. Han var naken til **beltestedet**.

Bratts ansikt ble blekere. Det var ikke noe menneskelig legeme, han stod overfor, men en **uformelig** torso. Den mektige overkroppen var overgrodd av lange, tykke hår, som **strittet ut** fra det veldige brystet som **børstene** på et villsvin og stod som en krage rundt den korte halsen. De lange armene svinget hit og dit, og musklene **snodde seg** som tykke kabler under hårdekket...

Kvenen **snappet** sin kniv og kastet seg over sin fiende. Han hugg etter nordmannens bryst i **villskap**, men Bratt han **avverget** alle angrepene. Han parerte med en **urokkelig** kaldblodighet, han forsvarte seg mot denne mannen, som slo etter ham med sin forferdelige **stålklo**...

Kvenen stanset **forpustet** og forbauset over nordmannens behendighet og styrke... Da kastet Bratt seg mot ham, fikk fatt i den **hevede** høyre armen, vrengte kvenens tommelfinger utover med et bekjent japansk **brytertak**, og kniven falt ut av hans hånd... Bratt sparket den vekk med foten, men nå hadde han kvenens armer om sitt liv og hans tenner i sine skuldre...

Det var en omfavnelse, som ville ha vært

¹ de baas is; ² schrille
falset
Noors boerengebroed

de kadavers
stropen
melkwhite huid

¹ rimpels; ² begonnen bij
³ de neuswortel
schede
trok ... uit
zijn broeksriem

vormeloze
recht overeind stonden
de borstels
kronkelden

greep
in het wilde weg
weerde .....af
onverzettelijke
stalen klauw

buiten adem
opgeheven
worstelkneep

skjebnesvanger for de fleste... Det knaket i Bratts **ribbein**, det føltes som om en stålring ble skrudd om ham.

fataal
ribben

Da kastet Bratt seg ned på knærne, bøyet armene tilbake over hodet, fikk takk i kvenens nakke og slynget den svære mannen over seg. Det var et judogrep og kvenen mistet balansen. Bratts kropp falt tungt på **motstanderens** bryst.

van zijn opponent

Nordmannen reiste seg lynsnart. Det lød et angstskrik fra hyttens dør. Frida stod likblek på **terskelen**.

de drempel

"Slipp Boy ut, hvis De kan," ropte Bratt **andpusten**.
"Slå døren inn..."

buiten adem

Kvenen var over ham før han rakk å si mer. De lange armene grep etter hans hals.

Men nå var det Bratts tur. han rettet den ene slag etter den andre mot mannens mellomgulv **mellomgulv**¹. Det var slag, som ville **ha tatt pusten**² fra de fleste. Men den ville mannen tok ingen notis av dem.

¹ middenrif
de adem afgesneden hebben j

Så forandret nordmannen taktikk. Han lot et **hagl** av slag falle på sin fiendes hode, – under haken, i **tinningen**, over neseroten... Da vaklet kvenen... Hans hode var hans svake punkt. **Fråden** stod om munnen på ham, og hans armer ble slappere... et støt til mellom halsen og skulderen... og som en **økseslått tyr**¹ sank Lars kven til jorden med et knust **krageben**...

"regen"
de slaap
het schuim
met een bijl gedode stier
sleutelbeen

Men Bratt var heller ikke mye verdt lenger. Han **stønnet** av tretthet. En liten blodstripe rant ut fra det venstre **ermet**¹. Et knivstikk hadde **streifet**² hans underarm. Brystet **verket**¹, og kvenens **huggtenner**² hadde etterlatt dype sår i den venstre skulderen...

kreunde
¹ mouw; ² geschampt
¹ deed pijn; ² hoektanden

Bratt slang seg ned på gulvet og lukket øynene... Han så ikke hvordan kvenen slepte seg til kniven, og kom nærmere.

Da hørtes plutselig Boys bjeffing ute på **tunet**. Den var sluppet fri, og med et hyl, som minnet om dens **frende polarulven**, styrtet den løs på kvenen, som nettopp hevet den venstre armen for å støte kniven i Bratts strupe.

de binnenplaats
verwant
de poolwolf

Kvenen **vrælte**¹ og slapp våpenet, mens Boys **tanngard**² grov seg ned i hans skulder.

¹ brulde; ² gebit

Men Frida knelte ned ved Bratts side og tok hans hode mellom sine hender. "Min kjære, kjære venn," sa hun ømt, mens tårene rullet ned over hennes kinn, "Min eneste, eneste venn i hele verden."

Bratt så forundret opp. "Det feiler meg ingenting," sa han og forsøkte å smile, "Men jeg er så forferdelig trett. Denne fyren der borte har nesten **klemt pusten av meg**. Å, for en kamp..."

me bijna gewurgd

Da bøyet hun seg over ham og kysset hans bleke **panne**.

voorhoofd

De opmerking over de racistische ondertoon geldt ook voor Frichs in het interbellum bijzonder succesvolle reeks avonturenverhalen rond de figuur van Jonas Fjeld, waarvan een aantal delen in verschillende talen vertaald werden. Norsk Litteratur i tusen år spreekt in dat verband over "innslag som i dag smaker ubehagelig av rasetenkning og voldsforherligelse" – "elementen die de dag van vandaag onaangenaam smaken naar raciaal denken en de verheerlijking van geweld." Een aantal van Frichs romans, maar dan ontdaan van hun minder appetijtelijke kanten, werden in de jaren 90 van de vorige eeuw wel als hoorspel door NRK uitgezonden.

Met Bratt en barones Frida zal het goed aflopen, zoveel is zeker:

Den lille baronesse var meget tankfull. Hun hadde gjort en oppdagelse. Det var som om en fin og **skjær** fiolintone fra vårens orkester sang i hennes unge sinn. Ja, dette var ikke bare hennes livs store hendelse – det var også, hennes hjertes vidunderlige eventyr.

zuivere

Og med smilende øyne drømte hun om sin fremtid – om to mennesker som hånd i hånd vandret fra sorg, **strabasser**¹ og savn inn i lykkens lange, **solstrødde**² dag.

¹ tegenspoed; ² zonovergoten

"Kjære Boy," hvisket hun, "Vi forlater ikke hverandre vi tre. Han får ikke lov til å gå fra oss..."

Of vanuit het standpunt van husky Boy:

Å – den følte det godt, – den så det i sin matmorens øyne. Nå bar det fremover mot lykken. Nattens harde virkelighet var forbi. Det **demret mot** dagens skjønn eventyr.

daagde

Van een happy ending gesproken...

Tre leserbrev om energibruk og miljøpåvirkning

Vi må **utnytte** de energikildene vi har. Etter min mening er hele gasskraftdebatten unødvendig. Bygger vi gasskraftverk, får vi god utnyttelse av energikildene og mer – og forhåpentligvis billigere – strøm. **I tillegg** vil også flere gasskraftverk her i Norge gi oss flere arbeidsplasser. Jeg mener også at komfort og **velvære** må gå foran naturen. Hvem vil ha snø og kulde når de kan få sol og varme? Det er jo en grunn til at vi drar til Syden.

Hanne

benutten

bovendien

welzijn

Hei, du som ikke er politiker, ikke er **formann** for en **naturvern**organisasjon og ikke er miljøvernminister. Hei, du som lever et liv som alle andre, som lar lys og varme stå på unødvendig, som **lar** bilen gå **på tomgang**, som tenker økonomisk fremfor økologisk. Hei, du som bærer et **snev** av dårlig samvittighet ved å kjøre bil til jobben, i stedet for å ta buss, tog, trikk eller sykkel.

Hei, du som er klar over at din datter, din sønn skal puste den luften du former. Hei, du som vet at det hver **enkelt**¹ person bidrar med, er en viktig **brikke**² i et vanskelig spill. Hei du! Begynn å handle **i samsvar med** dine meninger!

Marius

voorzitter

natuurbescherming

stationair laat draaien

vleugje

¹ afzonderlijke; ² pion

overeenkomstig

Er du klar over hva **drivhuseffekten** gjør med jorda vår? At det **foregår** en klimaforandring som kan få store konsekvenser? Temperaturen stiger. Isen rundt polene smelter, og dermed vil havet stige.

Økosystemer blir truet, og millioner av mennesker mister hjemmene sine. Kanskje akkurat du er en av

het broeikaseffect
plaatsvindt

dem? Du vil vel heller ikke ha kortere og mildere vintre? Er du klar over at akkurat du er med på å **videreføre** drivhuseffekten? Daglig slippes det ut drivhusgasser. Kanskje akkurat du burde gjøre noe med dette?

Petter

bestendigen

Oefening

Velg riktig svar på spørsmålene.

1. Hva er hensikten med disse leserbrevene?

- A å forklare hvilke energiformer vi har
- B å uttrykke en mening om energiforbruk
- C å vise hvor stor interesse det er for å bruke mindre energi
- D å fortelle folk hvor mye energiforbruket koster samfunnet

2. Hanne har et annet syn på energibruk og miljøpåvirkning enn de to andre. Hva er den viktigste forskjellen mellom Hannes synspunkter og de to andres?

- A Hun vil ha kalde vintre og varme somre.
- B Hun er mer pessimistisk enn de to andre.
- C Hun er ikke så opptatt av naturen.
- D Hun er ikke interessert i økonomien.

3. Marius og Petter har samme syn på energibruk og miljøpåvirkning, men de bruker ulike argumenter. Hva er den viktigste forskjellen på innholdet i argumentene de bruker?

- A Marius begynner alle setningene med "Hei du!", det gjør ikke Petter.
- B Petter bruker mye vanskeligere ord og vendinger enn Marius.
- C Marius bruker flere eksempler fra dagliglivet enn Petter gjør.
- D Marius er imot privatbilisme, mens Petter er for.

1. Hva er hensikten med disse leserbrevene?

- A å forklare hvilke energiformer vi har
- ☒ B å uttrykke en mening om energiforbruk
- C å vise hvor stor interesse det er for å bruke mindre energi
- D å fortelle folk hvor mye energiforbruket koster samfunnet

2. Hanne har et annet syn på energibruk og miljøpåvirkning enn de to andre. Hva er den viktigste forskjellen mellom Hannes synspunkter og de to andres?

- A Hun vil ha kalde vintre og varme somre
- B Hun er mer pessimistisk enn de to andre
- ☒ C Hun er ikke så opptatt av naturen
- D Hun er ikke interessert i økonomien

3. Marius og Petter har samme syn på energibruk og miljøpåvirkning, men de bruker ulike argumenter. Hva er den viktigste forskjellen på innholdet i argumentene de bruker?

- A Marius begynner alle setningene med "Hei du!", det gjør ikke Petter.
- B Petter bruker mye vanskeligere ord og vendinger enn Marius.
- ☒ C Marius bruker flere eksempler fra dagliglivet enn Petter gjør.
- D Marius er imot privatbilisme, mens Petter er for.

Rare jobbintervjuspørsmål og svar

Gavin Redelman

1. Om du var et dyr, hvilket ville du vært?

Dette er et psykologisk spørsmål **arbeidsgivere** benytter seg av for å få et bedre inntrykk av din personlighet. Selv om det virker som et **harmløst** og dumt spørsmål, kan dyret du velger, forme et positivt eller negativt inntrykk av deg. Prøv å ha en idé om personligheten din og karakteristikken som passer til **stillingen**¹ **du søker**², og bruk det for å velge et dyr som passer. Tenk på inntrykket du vil gjøre. Som alltid er de beste svarene **støttet**¹ av **ytterligere**² forklaring hvorfor du har valgt dyret.

werkgevers

onschuldig

¹ de job; ² waarvoor je solliciteert

¹ ondersteund; ² verdere

Eksempel: "Tiger" skal få deg til å se aggressiv ut, mens "kanin" vil gjøre det motsatte og kanskje **antydde** at du er **feig**.

suggereren
laf

"Om jeg var et dyr, ville jeg vært en ulv. Ulver er gode **lagspillere**¹ siden de er **opptatt av**² å øke sin sjanse på å overleve, og jeg synes at et godt teamarbeid er den viktigste **forutsetningen** for å lykkes."

¹ ploegspelers; ² in beslag genomen door
voorwaarde

2. Hva var den siste boken du har lest?

Dette spørsmålet blir ikke stilt i hvert jobbintervju, dessuten kan du bli overrasket **dersom** du får dette spørsmålet. Vanligvis er det slik at de som leser, viser sin interesse i å fortsette å lære om ulike **emner**, og er intelligente og gode kommunikatorer.

indien

onderwerpen

Arbeidsgivere liker å høre at du leser regelmessig, men noen av dem pleier å bruke dette spørsmålet for å se om du egentlig leser deg opp på saker relatert til **feltet**. En del av å være god på jobben **innebærer** å ha bredere kunnskap om industrien, trender og siste utvikling i feltet. Bruk dette spørsmålet til å få ekstra poeng hos den potensielle arbeidsgiveren din for å overbevise ham om at du holder deg oppdatert angående feltet ditt også på fritiden din.

het (vak)gebied
houdt in

Tips:

- Ikke nevne en bok du har lest i kategorien romantikk eller teenage sci-fi.

- Prøv å presentere en bok som i det minste er litt relevant til feltet du spesialisere deg i.

- Ikke nevne en bok du ikke har lest. Du vet aldri om intervjueren har lest boken og skal utspørre deg om detaljer.

3. Om du var et tre, hva slags tre hadde du vært?

Spørsmålet "hva slags objekt ville du vært" virker fullstendig irrelevant i forbindelse med et jobbintervju, men det har et **formål** for den potensielle arbeidsgiveren din. Han kan få en innsikt i din personlighet ved å stille deg spørsmålet, og han kan også se om du **mister likevekten** av spørsmålet eller svarer på en irrelevant måte.

doel

uit evenwicht gebracht wordt

Tenk på et tre som har lignende egenskaper som dem som trenges for å prestere bra i den **utlyste** stillingen, og velg det treet. Ikke velg et tre bare fordi det er vakkert eller du liker det. Selv elsker jeg jacarandatrær fordi jeg synes de er vakre, men det har ingen betydning for stillingen jeg søker, og derfor er det ikke et relevant svar i intervjuet.

bekendgemaakte

Tips:

- Tenk på egenskaper du kan **knytte til** visse typer trær, slik som produktivitet, **pålitelighet**, fleksibilitet, styrke, **levetid**, osv.

verbinden met
betrouwbaarheid
levensduur

- Eiketrær kan sees på som sterke og **stødige**; palmer som fleksible og produktive; frukttrær er produktive; mens andre trær kan se svake og **skrøpelige** ut og mister **nåler**.

betrouwbaar

teer
naalden

- Forbind treet du nevner med en egenskap som kunne være nyttig for jobben du vil få.

Eksempel: "Om jeg var et tre, ville jeg vært et epletre fordi det er et produktivt tre og kan **mate** mange mennesker. Målet mitt er å være den mest brukbare arbeideren i selskapet, og epletrær er veldig nyttige."

voeden

Turister nektet innreise etter Twitter-melding.

Vær veldig forsiktig med hva du skriver på Twitter. I hvert fall om du skal til USA om kort tid.

Emily Banting og Leigh van Bryan reiste til USA for å kose seg en ukes tid i Los Angeles.

Da de landet, ble de øyeblikkelig **pågrepet**. De begynte først å le, men **innså etter hvert** at det hele var blodig alvor.

De ble **fratatt**¹ passene, satt i **håndjern**² og holdt fanget i en celle i til sammen 12 timer sammen med et **knippe** meksikanske narkotikasmuglere.

Like før avreise hadde Leigh skrevet til kameratene på Twitter om at han og Emily skulle "destroy America". Det er britisk **sjargong** som oversatt til normal engelsk betyr "å drikke, feste og **ha det gøy**".

Men amerikanere skjønner ikke britisk sjargong (det er ikke alltid like lett å tolke heller), og de likte ikke hva Leigh hadde skrevet.

De to vennene hadde vel ikke forventet at spioner fra Department of Homeland Security (USAs sikkerhetsdepartement) ville fange opp meldingen. De har **åpenbart**¹ **programvare**² som skiller ut meldinger som ser mistenkelige ut.

Ungdommene ble først spurt om hvorfor de ville ødelegge USA. De forsøkte å forklare at det var snakk om et helt vanlig og **spøkefullt** uttrykk, men ble tydeligvis ikke trodd.

Deretter begynte politifolkene å **ransake** koffertene deres. De sa de lette etter spader og annet **graveutstyr**.

Leigh hadde nemlig også skrevet at han og venninnen skulle grave opp Marilyn Monroes lik – det var for øvrig et sitat hentet fra en britisk TV-komedie. Men amerikanerne ser ikke på engelsk TV...

Og så var ferien over. Duoene ble sendt rett tilbake til Europa.

gearresteerd
realiseerden zich langzamer-
hand

¹ afgenomen; ² handboeien
groepje

slang
lol hebben

¹ blijkbaar; ² software

grappig bedoelde

doorzoeken
werktuigen om mee te graven

Noen anekdoter om Ibsen

1. Ibsen **betraktet** de litterære kritikerne med en blanding av forakt og beundring. Han beundret den **spissfindighet**¹ de **la for dagen**² når det gjaldt å "forklare" noe. Han moret seg særlig over hva kritikerne hadde **hittet på**³ som årsaken til at han i sin tid flyttet fra Rom og bosatte seg i München. Det var "den tyske tenkning" som dro ham, skrev de, "lengselen mot en **beslektet** ånd". Og så var hele hemmeligheten den enkle at det huset han bodde i i Rom skulle rives ned!

bekeek

¹ spitsvondigheid; ² aan de dag legden; ³ bedacht

verwante

2. Den svenske teaterdirektøren Josephson traff Ibsen i München i den tid da Ibsen gjorde karriere i Tyskland. Josephson uttalte sin forundring over tyskernes **slette** spill.

heel middelmatige

Ibsen var ikke enig og de kom opp i en hissig dispuutt. Til sist spurte Josephson: "Men i Deres egne stykker? Synes De virkelig at de spilles så **enestående** god?"

buitengewoon

"**Oppriktig talt**," svarte dikteren, "jeg går aldri og ser dem."

eerlijk gesproken

3. Den svenske maleren Paulli komplimenterte en gang Ibsens med hans stykker. "De ligner de moderne franskmennenes – "

Ibsen ble **fortørnet**.

verbolgen

"Jeg mener de moderne franskmennene," **vedble** Paulli,
"En Maupassant, en Zola –"

hield ... vol

"Kun med den forskjell," svarte Ibsen **kvast**, "at Zola
stiger ned i **kloakken** for å ta seg en bad, jeg for å rense
den."

scherp
de riool

4. En formiddag gikk Ibsen inn i Jonas Lies **sommer-
bolig** i Berchtesgaden. Han bad om å snakke med fru Lie.
Jonas selv skulle ikke forstyrres, det gjaldt bare en
bagatell, nemlig en knapp. Han hadde allerede kjøpt både
synål og tråd.

zomerverblijf

naald

"Men kan jeg ikke få lov til å **sy** knappen? spurte fru Lie.

naaien

Nei, det var umulig. Ibsen ville gjøre det selv. "Men kan
De hjelpe meg med å **tre** tråden i nålen? Jeg har forsøkt
og forsøkt, men det er øynene som **svikter**. Det er en
større kunst enn jeg trodde."

steken
me in de steek laten

Fru Lie hjalp ham selvfølgelig straks.

Noen dager senere spurte hun ham om det ikke var noe
hun kunne hjelpe ham med – tre i en nål for eksempel?

"Nei, tusen takk, frue!" svarte Ibsen. Nå da jeg først har
fått nålen innpå, har jeg sørget for en så lang tråd at jeg
har for hele sommeren!"

Kvinnen og melkespannet

fra Æsops fabler

En ung kvinne var på vei til markedsplassen. Hun bar et
spann fullt av melk på hodet. Mens hun gikk der
gjennom landsbyen, **ga** hun **seg til** å drømme.

emmer
begon

"Når jeg selger denne melken," tenkte hun, "får jeg
penger nok til å kjøpe mange, mange egg. Når jeg
kommer hjem igjen, legger jeg eggene inn i **hønsehuset**
og lar en av hønene **ruge** på dem. Da får jeg minst et
dusin **kyllinger** som jeg kan selge på torget når prisene
er høye. Da kan jeg få penger nok til å kjøpe meg en ny
kjole."

kippenhok
broeden
kuikens

"Jeg lurar på hvilken farge jeg burde velge," drømte hun videre. "Grønn, kanskje, det kler meg best. Med en bred og fin krage til! Jeg kommer til å bli så vakker at alle guttene vil slåss om å få danse med meg på markedet."

"Men jeg vil ikke vite av dem, ikke av noen av dem," sa hun halvhøyt til seg selv. "Jeg skal gå min vei, samme hvor mye de ber og **trygler!**"

Hun smilte ved tanken og **kastet hodet bakover**. Hun hadde helt glemt at hun bar et fullt melkespann på hodet! Melkespannet veltet og falt, og melken rant i en hvit strøm bortover veien.

"Au, der forsvant den vakre, grønne kjolen min!" ropte hun "Og alle kyllingen! Og de nylagte eggene! Og melken!"

Men det var det ikke noe å gjøre med. Melken var borte, og nå hadde hun ingenting å selge på torget. Hun snudde og **ruslet** trist hjemover.

smeken

wierp haar hoofd in haar nek

sjokte

Oefening

Velg riktig svar på spørsmålene.

1. Var kvinnen gammel?

- ☐ ja
- ☐ nei
- ☐ det vet vi ikke

2. Hvor skulle hun gå?

- ☐ ut i skogen
- ☐ til markedsplassen
- ☐ til butikken

3. Hva hadde hun på hodet?

- ☐ en hatt
- ☐ en lue

☐ et melkespann

4. Hva ville hun kjøpe?

- ☐ egg
- ☐ kyllinger
- ☐ melk

4. Kvinnen ville senere kjøpe en kjole. Hvilken farge ville hun at kjolen skulle ha?

- ☐ blå
- ☐ gul
- ☐ grønn

5. Hva trodde kvinnen at guttene ville gjøre?

- ☐ løpe fra henne
- ☐ danse med henne
- ☐ slåss med henne

6. Hva skjedde med melken til slutt?

- ☐ Kvinnen fikk ikke solgt melken.
- ☐ Kvinnen solgte melken, men kjøpte bare to egg.
- ☐ Kvinnen solgte melken og kjøpte alt hun ønsket.

7. Hvilket ordtak stemmer best her?

- ☐ man må alltid ha noe å glede seg til
- ☐ morgenstund har gull i munn
- ☐ ikke selg skinnet før bjørnen er skutt

Antwoorden

1. Var kvinnen gammel?

- ☐ ja
- ☒ nei
- ☐ det vet vi ikke

2. Hvor skulle hun gå?

- ☐ ut i skogen
- ☒ til markedsplassen
- ☐ til butikken

3. Hva hadde hun på hodet?

- ☐ en hatt
- ☐ en lue
- ☒ et melkespann

4. Hva ville hun kjøpe?

- ☐ egg
- ☒ kyllinger
- ☐ melk

4. Kvinnen ville senere kjøpe en kjole. Hvilken farge ville hun at kjolen skulle ha?

- ☐ blå
- ☐ gul
- ☒ grønn

5. Hva trodde kvinnen at guttene ville gjøre?

- ☐ løpe fra henne
- ☒ danse med henne
- ☐ slåss med henne

6. Hva skjedde med melken til slutt?

- ☒ Kvinnen fikk ikke solgt melken.
- ☐ Kvinnen solgte melken, men kjøpte bare to egg.
- ☐ Kvinnen solgte melken og kjøpte alt hun ønsket.

7. Hvilket ordtak stemmer best her?

- ☐ man må alltid ha noe å glede seg til
- ☐ morgenstund har gull i munn
- ☒ ikke selg skinnet før bjørnen er skutt

Bronnen

De foto's in "Sinnataggen" zijn CC.

"Sykehusvits" komt van sykehus.net

Tre leserbrev om energibruk og miljøpåvirkning:

http://www.udir.no/Upload/Nasjonale_prover/eksempeloppgaver

Rare jobbintervjuspørsmål og svar: <http://bookboon.com/blog/2014/06/norwegian-rare-jobbintervjusporsmal-og-svar/?lang=nb> (aangepast)

Turister nektet innreise etter Twitter-melding: gebaseerd op: gebaseerd op

<http://www.itavisen.no/nyheter/skrev-%C2%ABdestroy-america%C2%BB-ble-sendt-tilbake-5636>

Inhoud

Sinnataggen.....	2
En avisartikkel: Drømmebilen hadde falskt servicehefte.....	5
Oefeningen:.....	6
Antwoorden.....	8
Sykehusvits.....	9
Noen vandrehistorier.....	9
"I polarnattens favn"(Gjert Øvre Richter Frich).....	12
Tre leserbrev om energibruk og miljøpåvirkning.....	28
Oefening.....	29
Rare jobbintervjuspørsmål og svar.....	31
Turister nektet innreise etter Twitter-melding.....	33
Noen anekdoter om Ibsen.....	34
Kvinnen og melkespannet.....	35
Oefening.....	36
Antwoorden.....	38
Bronnen.....	39
Inhoud.....	39